

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
V., Személynök-utca 25. szám.

Telefonszámok:

Szerkesztőség, kiadóhivatal és
könyvkiadóvállalat --- 95-28
Nyomda --- 96-70

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA.
MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztette 1886—1915
SZABOLCSI MIKSA.

Szerkeszti
DR SZABOLCSI LAJOS.

Hirdetési osztály:
VII., Kertész-utca 16. szám.

Előfizetési feltételek:

Egész évre --- 200 korona
Fél évre --- 100 korona
Negyed évre --- 50 korona

A zsidó kisebbség ellen.

Teleki kormánya s az a bizonyos ötödik pont.

A nemzetgyűlésnek többsége, a többségnek programja és neve van, csak még kormány hiányzott, — háromhetes vajudas után az is megszületett. Ami Bethlen István grófnak nem sikerült, az ugyanolyan feltételek és azonos elvek alapján sikerült Teleki Pál grófnak. Bethlen nagy neveket, tekintélyeket, kifelé is súlyos egyéniségeket akart hozni, de a párt-politikusok szoros csatárláncba álltak és meghíusították a jószándéku erdélyi mágnás tervét.

Itt a cenzura 4 sort törölt.

Haller, Bleyer, Sokorópátkai miniszterek maradtak, mindössze Simonyi-Semadam és Soós tábornok hiányzik a lelépett kormány listájából. A fuzió alig változtatott a kormányzat képén, aminthogy a nemzetgyűlés arculatát sem frissítette föl, csak a létezőt rögzítette meg. Így hát minden maradna a régiben? A külső jelek szerint igen, de a keresztény kurzus lapjainak fogadkozásai és ígéretesei után ítélve, állítólag rendszerváltozás előtt állunk. A keresztény irányzat intézményes kiépítését várják ezek az ujságok a Teleki-kabinetől. Az Egyesült Keresztény Nemzeti és Kisgazda-Földmivespártnak nevezett kormánypárt programjának ötödik pontja az, amelybe most mindent bele lehet magyarázni,

Itt a cenzura 8 sort törölt.

Mit mond ez az ötödik pont? Azt mondja, hogy a többség legsürgősebbnek a keresztény társadalom érdekeinek intézményes megvédését tartja és ebből a célból az 1914 augusztus 1-től szerzett állampolgársági jogok fölülvizsgálását, az ezóta betelepült, nem kívánatos idegen állampolgárok kiutasítását, a kereskedelmi törvény és a büntetőtörvénykönyv vagyoni deliktumokra vonatkozó részeinek novelláris uton való módosítását, a nevelés és oktatás terén a keresztény és nemzeti szempontok erőteljes érvényesítését követeli.

A keresztény társadalom érdekeinek intézményes megvédése ellen keresztény lakosságú államban örület lenne felszólalni. Hiszen még ott is, ahol kisebb-

ségben vannak, — így Törökországban, — a világ nagyhatalmai által garantált békeszerződés fog gondoskodni védelmükről, teljes emberi és polgári jogokról. A mohamedánok közt élő keresztényeket nem lehet kirekeszteni földmivelésből, iparból, kereskedelemről, vállalkozásokból, iskolákból, sőt a kormányzatban is biztosítandó részükre a számukat megillető szerep. Európai fülnek furcsán fog hangzani, hogy egy több mint ezeréves államban a lakosság 95 százaléka védekezik az 5 százalékos kisebbség ellen, mikor itt minden ősrégi alkotmányos intézmény kiváltságosan védelmezte előbb a katolikusokat, majd heves küzdelmek után a protestánsokat is. Azt a látszatot akarják talán kelteni, hogy itt keresztény-üldözés folyt évtizedek óta? Hogyan, miféle érvekkel támasztják alá a lázas keresztény-védelmet? A kommunizmussal? Az elyadult magyar szocialisták diktatura-tébolya nemzeti-, jogrend- és erkölcsellenes merénylet volt, amely nem osztályozott felekezetek és fajok szerint, egyformán tartóztatta és gyilkolta le a keresztény és a zsidó tuszokat, egyformán rabolta ki a keresztény földesurat és a zsidó tőkepenzest.

Tessék nyíltan felelni: a magyar zsidó polgárság ellen óhajt táfán védekezni a keresztény társadalom? Nem kell neki a magyar zsidó tudós, orvos, mérnök, jogász, kereskedő, iparos, katona, művész, író, hivatalnok, munkás? A zsidóságnak ezek a rétegei mindenkor a nemzet nagyságáért, fölvirágzásáért dolgoztak s amikor a maguk existenciáját alapozták meg, ezzel a nemzettestet egy-egy atomját tették szívósabbá, ellentállásra képesebbé. Ne álljanak logikánk utjába a bolsevista banditákkal, akiket — nyilván az egész világ elképedésére — zsidó imperialistáknak neveznek. Oroszországban a görögkeleti Lenin vetette meg a kommunista ózárság véres ágát és száz meg száz ezer gonosztevő rajongói bizonyára nem tudnák föntartani már harmadik esztendeje a világ legképtelenebb államrendszerét, ha a görögkeleti orosz munkások és parasztok nem segítenék fegyverrel és élelemmel. 1918 teléig itt senki sem hallott bolsevizmusról, ellenben már akkor is hallottuk

Itt 15 sort a cenzura törölt.

Az EGYENLŐSÉG: az öntudatos magyar zsidók lapja.

A nem kívánatos idegen állampolgárok eltávolítása olyan eminens nemzeti érdek, amelyet a zsidóság is kész hathatósan előmozdítani. Mondanunk sem kell, hogy az egyenlőség elve alapján s az alatt a föltétel alatt, hogy a megbízhatatlanság kritériuma egyedül a nemzeti szempont lehet, amelyet semmiféle felekezeti, faji, gazdasági melléktöként nem homályosíthat el.

Itt 7 sort a cenzura törölt.

Semmi kivetni valót nem találunk a vagyoni vétségekre vonatkozó büntetési tételek szigorításán.

Itt 2 sort a cenzura törölt.

Annál súlyosabb kifogásunk van a nevelés és oktatás terén ígért reform ellen,

Itt 4 sort a cenzura törölt.

A numerus clausus-ellen tiltakozunk,

Itt 15 sort a cenzura törölt.

A Teleki-kormány működését a magyar zsidóság passzívítással kíséri,

Itt 2 sort a cenzura törölt.

A közszellem javulását mi nem kormányoktól és nőkre is kiterjesztett választójogon nyugvó parlamentektől várjuk. Hanem az ország legjobbainak, leghazafiasabbjainak, legdolgosabbjainak és legműveltebbjeinek belátásától és lelkiismeretétől.

Itt 2 sort a cenzura törölt.

Nincs árnyalat. Ezt a Nemzeti Ujság üzeni a zsidókérdésben az Egyenlőség címére. Mi, ismerve azokat az elemeket, amelyekből a nemzetgyűlés új többsége alakult és olvasva az egymással nem mindig összeesendülő kijelentéseket, amelyek egyrészt kígazdák, másrészt keresztény nemzetiek szájából hangzottak el, azt a véleményünket hátorokodtunk halkán kifejezésre juttatni, hogy talán még sincs meg a lelkek, az idegek, röviden az akarat tökéletes egysége a zsidókérdés megoldása dolgában. A Nemzeti Ujság «megnyugtat» bennünket s azt mondja: «mihelyt összeolvadtak a pártok, megszűnt a különböző árnyalat és — az Egyenlőség meg fog győződni róla — valamennyi ugyanolyan éles megvilágításban látja Magyarországot testén azt a sötét árnyfoltot, amit zsidókérdésnek nevezünk és amit ki fogunk tisztítani onnan könyörtelenül», majd pedig: «ne tessék tehát rosszaló érzelmeiket táplálni, mert nincsenek árnyalatok, mert egység van és mert van minden akadályon átgázoló, keresztény Magyarországot teremtő akarat». Abban a kérdésben, hogy van-e, nincs-e árnyalat a zsidókérdés körül, egyelőre ne döntsünk. Eddig bizonyos megnyilatkozások, parlamenti beszédek, ujságcikkek nyomán állapíthattuk meg, hogy igenis vannak e kérdésnek fanatikusai, vannak szürke «mitläufer»-ei és vannak szelidebb hurokat pengető mérsékelt szerelmesei. Utaltunk is arra a nagy különbségre, amely például Prohászka Ottokár püspök szélső harcos türelmetlensége és Kovács J. István református papállamtitkár megértése között tátong. De a Nemzeti Ujság azt mondja: ositt! — és mi nem szólunk, amíg vagy balra vagy jobbra el nem dől a dolog. Hogy van-e árnyalat vagy nincs, ez csak az első olyan törvényjavaslat tárgyalásánál derülhet ki, amely rólunk, zsidókról szól.

Itt 12 sort a cenzura törölt.

A faji alchimisták.

Irta: Mezei Ernő.*

Ottlik György ur, akit a magyar közönség kitünő publicisztikai munkássága révén ismer, még azzal a manapság nem kevésre becsülhető előnnyel is dicsekedhetik, hogy ha éppen kedve tartja, publicisztikai viadalaihoz felöltheti az igazi ősmagyar ivadék kemény és szoros páncélzatát is. Eképpen sebezhetetlenül fölvertézve, kezébe ragadta a modern tudomány fáklyáját és néhány a „Pester Lloyd“-ban közzétett cikkével alaposan bevilágított ama sötét pincékbe, ahol Friedrich, Fangler, Huber, Lingauer stb. urak gyártják a „tisztá fajmagyarság“ agitációs csempészésre szánt árukat. Valóban mulatságos nézni, micsoda diadalt és kapkodást kelt közöttük a hirtelenül beözönlő fénycsóva. Hogy miért kereskednek az antiszemita vegyész urak éppen a tisztá fajmagyarság problémája körül, holott itt gyanus műveleteiket nem is nehéz lelepleznünk. Ezt meg is tudjuk érteni.

Ellenben hallottak valamit harangozni arról, hogy a tudomány egyik-másik ága, nevezetesen az antropológia és etnográfia, tüzetesen foglalkoznak a különböző emberi típusok eredetének kikutatásával vagy a sokféle népies jelleg elválasztó sajátságainak meghatározásával. Hát nekik a legegyszerűbb dolog: az elnyűtt, kopott felekezeti bőrből egyszerűen átvedlenek a modernség, a tudomány, a felvilágosultság legfrissebb mezébe — és csodák-csodája, mint ilyenek előbujnak fajtisztá, kacagányos, buzogányos ősmagyaroknak. S harsog szerte kész jelszavuk: A zsidókérdés nem felekezeti, hanem faji kérdés — egészen őspogány értelemben. Amikor pedig feltűnik az Ottlik-féle ősveretű magyar, akkor, mint a rajtakapott csempészek, ijedten szétrebbenek.

belebujnak az „indoeurópaiság“ (tulajdonképp tudományos elnevezés szerint „indogermán“ volna) rettentő bő, százcáncu köpenyegébe. Persze ismét őspogány értelemben.

Maga az az egyedül illetékes tudomány, amely a népfajok keveredéseit, átváltozásait és általában egymásra való hatásait rendszeresen vizsgálja, még mindig bizonytalan téren mozog és vajmi kevés pozitív megállapításra támaszkodik. Nem csoda azért, ha olyas tudománytalan növedékei, ezek a mi antiszemita alchimistáink nem tudták az agitátorius célzataiknak megfelelő kifejezéseket sem megtalálni. Ők tulajdonképp minden vegyület nélkül való, tisztá fajú ősmagyaroknak szeretnének feltűnni és ezzel szemben valami fekete zagyva, a történelem minden mocskjából kevert és táplált fajnak állítanak be a zsidót. Mihelyt azonban a legelső elemibb magyarázkodásra kerül a sor, kitűnik, hogy igazában a magyarságot tudják a legkevertebb fajnak, — hisz erre Fangler, Lingauer etc. uráknak saját ősmagyarságuk személyes igazolására is szükségük van, — ellenben a zsidóságot nézik olyan minden vegyülettől és külső behatástól mentes őseredeti race-nak, amelynek faji jellegét és népi sajátságait sem a sorsnak, sem klímának változása, a természeti életfeltételeknek, avagy az erkölcsi milliók tökéletes kicserélése legkevésbé sem befolyásolta.

A komoly tudomány szempontjából így csak annál nevetésesebbé válik ezeknek a fajcsempészek-

* Technikai okokból két számból kimaradt.

nek abszolút tudománytalansága. Ime Lingauer ur, mint a pincebeli alchimizmus különös szakértője, vállalkozik arra, hogy a magyar közvéleményt a zsidókérdés valódi természetéről végleg felvilágosítsa és tudományos alapon a bolsevizmus természetes összefüggését a zsidóság legősibb atavisztikus hajlamával kiderítse. És a „keresztény nemzeti egyesülés” pártja erre Lingauer urnak egyenes megbízatást is adott. Mi azonban azt gondoljuk, hogy az „atavizmus” fogalma úgy ragadt Lingauer ur egy pezsgésbe jutott agysejtjéhez, mint ahogy Gorkijnak egy mulatságos korcsmai alakja mindig különös hallucináció lendületével ejti ki a „Gibraltár” szót, amit valamely szónoklatból ellesett.

Azt kérdeznők tőle, micsoda ősi zsidó faj-atavizmustal van összefüggésben a prófáték bibliai szózata és az apostolok evangéliumi tanítása, akik tudvalevőleg mindnyájan zsidók voltak és mégis egyenest a zsidó vallásból levezetett eszményeikkel az európai kultúra összes népeit új ethikai egységbe foglalták, kiszorítva közülök az ősturáni satnyaság és az őst-indogermánság vad pogány hagyományait. Persze, a Lingauer-féle pince-alchimiztáknak ebből az erkölcsi atavizmusból egy csöpp sem jutott.

A népfajiság komoly tudományát igazán nem lehet az ilyen vitákba belevonni. Ránézve nagy baj az, hogy eme fejletlen állapotában a problémáinak nem egy tekintetben kényes, sőt megvitathatatlan természete miatt elég lehetőséget nyújt arra, hogy a tudományos tótágaskodás ilyes elfajult torzalakjai szerepeljenek közéletünkben. A komoly tudomány mértékével ebben az erőszakolt vitakérdésben — már akár őst-zsidó, akár őst-magyar, — legfeljebb két alapvető tételt lehet megállapítani. Az egyik az, hogy a mai magyar faj sokszoros, erős keveredés eredménye. Ratzel, a híres német etnológus éppen ennek a körülménynek tulajdonítja, hogy az az eredeti magyar faj, amelyet a honfoglaláskorabeli német és görög írók éktelen „kutyafejű” embertípusnak rajzolnak, az idők folyamán az európai-kaukázusi népfajták egyik legszebb alakzatává hasonult át.** Ami meg a zsidóságot illeti, úgy áll a dolog, hogy eltekintve azoktól a különböző elvegyülésektől, amelyeket a kutató tudomány már ókori szervezett népéletük idejéből is kimutat, a világban való kétezeréves elszóródásuk óta a befogadó népek erkölcsi és gazdasági viszonyaihoz képest különböző mértékben, különböző fokozat szerint kétségtelen keveredéseken is mentek át.

De akármit, akármennyit derít is ki az absztrakt tudomány az ősi fajok és néperedetek sűrűn elburkolt és féltékenyen, bizony igazi szerelmi féltékenységgel őrzött titkaiból, éppen ez a tudomány teljesen tisztában van azzal, hogy ezek a kérdések és rejtelmek, esetleg ezek a fölfedezések és megállapítások semmi jelentőséggel nem bírnak az egységes nemzeti szervezetek és főképp a modern állami alakulatok életfejlődésében. Ottlik György ur, az igazi őst- és fajmagyar, mint a magyar állami egység és nemzeti expanzió rajongó vallója ugyancsak szemökbe vágja a magyar s amellett szigorúan tudományos igazságot ezeknek a tegnaptól mára lett, mindenképp vedlett és cserzett álarcos fajmagyaroknak, hogy gondosan kimeszelt és kipödrött álarcuk is lereped róluk. Nemzet és faj — a szót ősi etnográfiai értelemben véve — nem azonos fogalmak a tudományban sem és a politikai élet fogalmkörébe átültetve egyenest ellentétes erőket jelentenek. A faji jelszó nem a

** Nem is oly alap nélküli dolog volt az, amikor Egan István, mint a rutén vidék kormánybiztosa, nagy antiszemita léte, a magyarországi zsidóság egy részének eredetét a kazár-szittyai ősiségre vezette vissza.

nemzeti közösség, nem az összefoglalás, nem a kulturális hódítás hirdetése, hanem az összezsugorítás, a szétbontás, a barbárságba való lesüllyedés utmutatója és mértőföldjelzője. Hogy a tudományos fajkérdések és politikai fajborok fura pancsolóinak megveszekedett mániájuk, hogy éppen az egyszerűséget választják piaci cégükül és minden áron egyszerűsítik akár a tudománynak, akár a vallásnak, vagy a politikának legösszetettebb kérdéseit! Csakhogy, mint a középkori alchimiztáknak, nekik sem sikerülhet utcai sárból és rothadt hulladékból igazi aranyat gyurniok.

„A nemzeti élet minden idegközpontja a zsidó faj kezében van.”

Itt 4 sort a cenzura törölt.

Ez a mondas állítólag egy francia ujság-írótól, az Eclair ittjárt tudósítójától ered, aki — a Nemzeti Ujság «helyszüke miatt» hézagos információi szerint — körülnézett Magyarországon és tetszik tudni, mi ütötte meg a szemét legislegelőször? Nem az a példátlanul gonosz békeszerződés, amely Magyarországot mind a négy világtájék felé megcsönkította (végre is az ilyen «csekélységet» francia hírlapíró, a Clémenceau elvtársa, nem veheti észre), sem a román kegyetlenkedés elől idemenekült ezernyi magyar sorsa, sem a nyugati fél-kommunisták becstelen bojkott-manővere. Oh nem, az Eclair tisztelt tudósítója legislegelőször azt vette itt észre, hogy «a nemzeti élet minden idegközpontja a zsidó faj kezére jutott, amely a nemzetgyűlés bizalmába férkőzve, neutralizálja annak minden reformtörekvését».

Itt 35 sort a cenzura törölt

A vörös hadsereg és a lengyel zsidók. Az Uj Nemzedék július 18-iki 170. számának 4. oldalán a következő hír jelent meg:

— (Csapatostul szöknek a Felvidékre az oroszok elől menekülő galíciai zsidók.) Ungvárról jelentik a Magyar Kurirnak: Toronya, Mokra, Szepesvár és Polyanától kezdve Ungvárig az egész határ mentén sűrű rajokban jönnek át a cseh megszállás alatt lévő Felvidékre a lengyel és galíciai zsidók, akik az oroszok elől menekülnek. A rajok továbbvonulnak Kassa, Poprád, Eperjes felé, ahol végleg megtelepednek.

Pardon, kedves Uj Nemzedék! Micsoda móka ez már megint? Eddig állandóan azt olvastuk kegyedben, hogy a bolsevizmus a ghetók virága. Ha ez így van, nem értjük, miért menekülnek a ghetók zsidái a bolseviki hadsereg, a saját hadseregük elől tömegesen? Miért? Miért? Miért? Talán azért, mert bár az Uj Nemzedék tudja, hogy aki zsidó, az egyszersmind bolseviki is, a zsidók viszont ezt nem tudják, mert nem olvassák az Uj Nemzedéket s ezért menekültek el tévedésből? Vagy talán nem a zsidók tévedtek, de az Uj Nemzedék tévedett? S ez a hír annak a hallgatóságos elismerését foglalná magában, hogy vannak olyan zsidók is, akik nem bolsevikiék és minthogy úgy látszik, a lengyel zsidók között is tömegesen vannak ilyenek: a zsidók és a bolsevizmus talán mégsem egy anyaméhből születtek, amint azt eddig állítani, amiben azonban... pardon, tévedni méltóztatott?

Az egyetemi numerus clausus is olyan alapon akarják állítólag megcsinálni, hogy elsősorban

— képességek szempontjából rostálják meg a diákokat. Ez a megoldás nem tagadjuk, gondokat okoz nekünk.

Itt 11 sort a cenzura törölt.

Összeül a főváros közgyűlése.

A fővárosi választások során a törvényhatósági bizottságba bekerült százhatvanhét keresztény párt-állású bizottsági tag a Keresztény Községi Pártban tömörült. Egységes táborukkal szemben hetvenhárom liberális és demokrata városatyá áll. A keresztény városatyák tömörüléséhez a Központi Sajtóvállalat lapjai nagy reményéseket fűznek. Az a nagy munka, — írja az egyik lap — amelyet a városháza reneszánsza jelent, megkezdődött. A keresztény párti képviselőknél a sor, hogy félretéve azokat a korlátokat, amelyek a testvérpártokat az országos politikában elválasztják, mint egy ember szálljanak sikra a kommunális érdekekért.

A keresztény városatyáknak sikraszállása, a városházi reneszánsz szükséges tehát ahhoz, hogy a bűnösnek nevezett Budapestet megváltás és helyes irányba tereljék. Eddig nyilván helytelen irányban fejlődött a város, amely az utóbbi öt évtized alatt a kicsinyke, egymástól bár csak a Duna választotta el, messzefekvő Pest és Buda városokat egyesítette, nagygyá és szinte amerikai gyorsassággal világvárossá tette. Budapest gyöngye Magyarországnak és Kelet-Európának műveltségre, artiztikumra, szociális gondolkodásra, kulturintézményekre van szüksége. Ha országokat városaik után ítélnék meg, úgy hazánkat méltán előkelő hely illeti meg a kulturországok sorában.

Európa metropolisainak évszázados a multjuk. Berlint, Bécsét, Londont hatalmas dinasztikák tették nagygyá, Budapest polgárságának magára utalt erejéből lett azzá, hogy külföldiek, nyugatról és keletről egyaránt, bámulni és tanulni jöttek közintézményeit. A magyar székesfőváros intézményeit, a palotákba elhelyezett példás felszerelésű iskolákat, muzeumokat, kórházakat, vásárcsarnokokat, hidakat, fürdőket, vágóhidat, állami és városi színházakat nem uralkodócsaládok bőkezű támogatása hívta életre, hanem a polgárság a maga erejéből, verejtékes adófilléreiből építette meg. Budapest lakossága tette nagygyá és még csak azzal sem büszkélkedhetett, hogy az ország különösképpen segítségére lett volna. A budapestiek szinte egyedül maguk építették meg Budapestet és ezenkívül két kézzel szórták el kulturintézményeik termékeit az országban.

Most reneszánsz és a keresztény párti képviselők sikraszállása következik a szegény, megcsontott, az országnak szinte a határra tolt székesfővárosában. A Kamermayerek, Halmosok, Bárczyak és Bódyak alkotásai után reneszánszot hirdetnek, holott ezeknek a nagyszerű polgármestereknek alkotásai előtt hódolattal hajlík meg a nagy magyar szellem, az ősz, de soha igazabban és több prófétai ihletséggel nem beszélt Rákosi Jenő is. Városi intézményeiknek — írja a B. H.-ban Rákosi — csodájára jártak nagyvárosok vezérférfiai. Közoktatás, közegészség, izlés, művészet és közintézmények dolgában száz- és száz mértföldnyire jártunk más keleteurópai fővárosok előtt. Ennek így kell lennie ezentúl is. Ezt hagyományképpen kell átvenni az elődöktől, különben nem emelkedni fog a főváros, hanem pusztulni fog a züllésnek azon az utján, amelybe háboru, proletárdiktatura és oláh fosztogatás lökte.

Am annak, hogy úgy legyen, egy feltétele van. Az új elemeknek, amelyek mint bizottság átveszik a város kormányzását, nem szabad ezt a fordulatot olcsó alkalomnak tekinteni arra, hogy magukat és embereiket városi stallumokba, állásokba elhe-

lyezzék. Új szellemet kell hozniok, de nem a hagyományok kipusztítására, hanem — vérátömlesztés által való felfrissítésére.

A reneszánsz a városházi liberális blokk előtt sem kárhoztatott valami, ha az a mult hagyományainak, a meglevő intézményeknek továbbfejlesztését jelenti és nem ad alkalmat állásszerzésre. A főváros élén olyan férfiak állanak, akik különböző politikai fordulatok közben munkájukat Budapest fejlesztésére szentelték, ezeknek eltávolítása semmiféle reneszánsz nevében sem igazolt.

Friedjung Henrik meghalt.

Korunk egyik legnagyobb történetirója, dr. Friedjung Henrik július 14-én éjszaka meghalt Bécsben, Harmoniegasse 4. szám alatt levő lakásán. Nem volt egyetemi tanár, nem volt hivatalos történetiró. Zsidó volt és lelkes harcosa a haladás eszméjének és ügyének már abban az időben, amikor liberálisnak lenni Ausztriában: tettek számított. Annak ellenére azonban, hogy zsidó volt, hogy politikai meggyőződéséért csuf hajszában volt része s hogy nem kapott kathedrát: tudásával, bölcsességével és íróművészetével meghódította nemcsak az egész tudományos világot, de a közönséget is. Őt tekint mindenki az osztrák történelemírás reprezentatív man-jének s első nagy műve, a *Kampf um die Vorherrschaft in Deutschland* tíz kiadást ért meg. Ezt a művét *Harc a német hegemoniáért* (1859—66.) címmel az 5-ik német kiadás után Junius lefordította magyarra s 1902-ben a Magyar Tudományos Akadémia adta ki. Az Akadémia ezekkel a szavakkal jellemzi Friedjung munkáját: „... sok utánjárással és alapos kutató tanulmányok alapján, érdekesen világítja meg az 1859—66-iki korszakot, melynek eseményeit a politikai tendencia és fölületes mende-monda gyakran elferdítette”. A történetírás remekművei közé tartozik.

Friedjung forráskutatása mindenre kiterjedő, gondos és lelkiismeretes volt. A forrásokból merített adatokat azonban holt anyagnak tekintette, amelyből fejlett és finom történelmi érzéssel, gazdag képzelemmel, szerencsés intuícióval, megjelenítő erővel és magasrendű írói tehetséggel idézte fel az elmúlt idők képét. Történelmi szemlélete nem a történelmi materializmusban gyökeredzik. Nem az események gazdasági okai, nem a tömegmozgalmak és az általános életviszonyok érdeklik őt, hanem a történelem vezető alakjai, az uralkodók, a hadvezérek, a politikusok és különös szeretettel kél védelmére azoknak, akiket méltatlanul rágalmaztak meg az eseményeknek pártszempontoktól elvakított krónikásai. Így mesterien rajzolta meg többek között a königgrátzi csata szerencsétlen vezérének, Benedek tábornagnak külső és belső életét, igazi arcképét is, a róla szóló monográfiában.

Többi munkái közül megemlítjük a krimi háborúról és az osztrák politikáról szóló tanulmányát, számos kisebb értekezését és utolsó nagy művét, a *Das Zeitalter des Imperialismus*-t, amelynek első kötete 1918-ban jelent meg. A második kötet befejezetlenül, kéziratban maradt hátra.

Friedjung hetvenéves volt. A bécsi Akademie der Wissenschaften tagjai közé választotta és egy német egyetem diszdzoktorrá avatta. A prágai egyetem felajánlotta neki a történelmi katedrát, ő azonban azt nem fogadta el. Szeretettel ragaszkodott Bécshez, amelynek törvényhatósági életében egy ideig mint városatyá szerepelt. Ez a zsidó tudós hűséges fia volt a császárvárosnak (bár nem Bécsben, de a morvaországi Rostcsinben született) és lelkes osztrák patrióta.

A zsidó gimnázium első éve.

A pesti izraelita hitközség alapítványi főgimnáziuma elérkezett jelentős és küzdelmes pályafutásának első állomásához: befejezte az iskolátnyitó első tanévét. Julius tizenötödikén már ki is osztották a tanulóknak a bizonyítványokat, az évzárás felemelő ünnepség közben történt meg. A növendékek kis csapata előtt az intézet érdemes igazgatója, **Heller Bernát dr.** mondott, az esemény jelentőségéhez képest, emelkedett hangú beszédet. Az igazgatónak a zsidó gimnázium céljait és hivatását megjelölő beszéde, főbb részeiben, az idézetek héber szövege nélkül a következő:

Családi ünnepet ülünk a városban. (I. Sam. XX. 29.) Családilag üljük meg zsidó gimnáziumunk első ünnepét. Minden örömmel ma le kell tompulnia, halkulnia, minden vigságba beleegyedik a magyar fájdalom. Iskolánknak akkor vetették meg új alapjait, amikor hazánknak ezeréves alapjait szétvetni megkísérlik. Csak halk megilletődéssel ünneplünk. De mégsem kerülhetjük el a nyilvánosságot. Nektek, kedves gyermekeim, éreznetek kell, hogy a nyilvánosságnak szemé reátok irányul. Bizonytal tudjátok, mi az a reflektor, a fényoszóró, amely egyes kiszemelt felületekre vetíti, löveli világosságát. A mi iskolánkra két ilyen reflektor tüz: a féltő szeretet reflektora, mely aggódva lesi, minden elég szép-e, elég jó-e s a bizalmatlanságnak, reflektora, amely fogatkozást, foltot keres. Mindkettőnek fényét állanunk kell.

S ezért nektek, k. fiaim, nagyobb föladat jut, mint hasonló koru társaitoknak. Tírólatok ítélnek meg iskolánkat, iskolánkról a magyar zsidóságot. Nem elég, ha ti Szentírásunknak ígését s imánkat csak úgy teljesítitek, hogy ti szeretitek az Örökkévaló Istent, nektek meg is kell azt szerettetnetek, becsületesen kell tanulnotok, készséggel követnetek tanítóik vezetését s derekasan cselekednetek. Hogy rólatok is mondhasák: boldog atyja, aki taníttatja, boldog mestere, aki tanítja, nézzétek, mily szépek utjai, mily helyesek cselekedetei. Az ilyenről mondja prófétánk (Jes. XLIX, 3): szolgám vagy, Izráel, veled dicsőséget szerzek. Tanulóinknak és tanítóinknak munkájával kell ezt a dicsőséget szerezniünk.

Munkánk első évének leteltével a zsolttár szózatát halljuk: Gyülekezzünk az Örökkévaló udvarában hálával, pitvaraiban dicsőítő szóval. Hálás hódolatunk szól a Gondviselésnek, amely kegyesen örködött munkánk fölött. Kegyeletes hálánk szól annak, aki a zsidó gimnáziumot elgondolta, dicső emlékü **Kármán Mórnak**; kegyeletes hálánk szól azoknak a férfiaknak, akik áldozó készséggel alapját vetették meg gimnáziumunknak: **Freystädler Antal**, **Wahrman Sándor** és **Faub Salamon** emlékének; hálánk szól a gimnázium felügyelőbizottságának, amely bölcseséget és gyakorlati belátást egyesít; hálánk szól a pesti izr. hitközség elöljáróságának, amely iskolánk súlyos terheit viseli, s a felügyelő-bizottságból ki kell emelnünk közoktatásügyi elöljárónkat, **dr. Felenki Béla** urat, aki iskolánkat lelke, szíve ügyévé tette.

Hálánkat csak munkával róhatjuk le. Iskolánknak elismerést és megbecsülést, dicsőséget csak munkával szerezhetünk. Ábrándoztunk más dicsőségről is. Ábrándoztunk arról, hogy a mi iskolánknak palotája már külső fényével is hirdetni fogja, hogy itt a nemzeti közművelődés nem közönséges hajlékot talált. Nézzétek meg, fiaim, a városligetben a félbeszerbe maradt palotát, amely ma ott áll hasonlóan az Arany leirta csonka toronyhoz „mint valami Babel”. Nem rajzanak benne vidám gyermekek, üres és néma. Mi pedig itt vagyunk, rászorulva szívességére derék testvérintézeteinknek, amelyek maguk is szükösen, szegényesen vannak. Nem így gondolták ezt azok, akik eszmével és anyagiakkal áldoztak intézetünknek. Ha összevetjük a képet, amely öbennük él, a mai valósággal, elménkbe todul, amit Ezra könyve (III. 12, 13) elbeszél: Amikor épült a második templom, még éltek számosan, akik az elsőnek ragyogását látták. Sírva fakadtak. S ime fülnek, szemnek különös játék: egyrészt harsog a riadó öröm, hogy végre megvan vetve az új templom alapja, másrészt zokog azoknak fáj-

dalma, akik visszaemlékeztek, összehasonlították s a jelen valóságon elszomorodtak: nem így képzeltük. Ezra könyve úgy folytatja: szinte nem lehetett megkülönböztetni az örömriadását a fájdalmas sirástul. Haggai próféta (II. 3) is szól róla, hogy a második templom olybá tünt föl, mint a semmi azoknak, akik az elsőt ismerték s mást vártak.

Mi is mást vártunk. De mi nem busulhatunk, reánk csak munka vár.

Szégyen reá, ki lomhán vesztegel,

Dicsőség arra, aki dolgozik . . .

Válasszatok most: szégyen vagy dicsőség! A munkát választjuk s akkor megvalósulhat ugyancsak Haggai prófétának biztatása (II. 9): Nagyobb, mint ennek a háznak előbb elgondolt dicsősége lesz az ő későbbi, való dicsősége!

Az évzáró ünnepély után történt meg a bizonyítványkiosztás, huszadikán pedig megkezdődött a jövő tanévre való beiratkozás. A gimnázium jövő működésének lehetőségét a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1920 július 7-én kelt 106.691. IV. számú rendelete biztosítja, amely az intézetnek megadja a nyilvánossági jogot.

Benisch

Arthur dr. igazgató, mint a miniszter megbízottja, megtekintette az iskola elhelyezését és felszerelését, majd pedig **Pintér Jenő dr.** tankerületi főigazgató a tanítás és az iskola belső életét figyelte meg.

Juniusban a miniszter jóváhagyta a gimnázium szervezeti szabályzatát és tanítási tervét, majd pedig a nyilvánossági jog megadásával egyidejűleg hozzájárult ahhoz, hogy az 1919/20. tanév óta tényleg fennálló első osztályon kívül a fiugimnázium második, a leánygimnázium második és ötödik osztályát nyithassa meg.

A gimnázium második osztályába természetesen azokat veszik föl elsősorban, akik az elmúlt tanévben az intézet elsőosztályu növendékei voltak. Az első osztályba írásbeli és szóbeli vizsga alapján történik a felvétel. A vizsgára csak olyan tanulók jegyezhetők elő, akik az elemi iskola negyedik osztályát kitünő vagy legalább is jeles eredménnyel végezték. A felvételi vizsga anyaga a következő:

Az írásbeli vizsga tárgya egy magyar nyelvű olvasmány szövegének leírása tollbamondás után. A szóbeli vizsga anyaga: magyar nyelvből: valamely a vizsgálaton olvasott rövidebb olvasmány tartalmának előadása és az olvasmány szövegében előforduló legegyszerűbb nyelvtani jelenségek felismerése; számtanból: a négy alapművelet egész számokkal 1000-ig, az egyszerű biztos tudása és a fejszámolásban való ügyesség és gyorsaság puhatolása.

A felvételi vizsga napját a tankerületi főigazgató tüzi majd ki.

A leánygimnázium ötödik osztályába a negyedik osztályról szóló bizonyítványnak, vagy pedig a polgári iskola negyedik osztálya bizonyítványának és a magyarból, franciából, ó-kori irodalomból, algebrából, geometriai szerkesztésből letett vagy leteendő különözetű vizsgának alapján történik.

Keletkezésének történetéről és munkássága első évről az intézet majd *Értesítő*-ben számol be. Ma már formálisan, adminisztráció dolgában is bekapcsolódik a magyar középiskolák egyetemébe és alapítóinak, megteremtőinek, munkásainak nemes szándékai szerint szolgálja a magyar zsidóságot, a magyar közművelődést.

BANGÓ TANINTÉZET Budapest, VI.,
Andrássy-ut 20
Feltétlen sikerrel készít elő vidéki magántanulókat is.
PROSPEKTUS. :: TELEFON 130-11.

Magyar zsidó katonák a világháboruban.

(Az Egyenlőség hadiarchivumának újabb adatai.)

32017—32122. A rákosszentmihályi zsidó katonák adatai.

32017. *Rónai* Edgár (sz. 1893-ban Wienben), a volt cs. és kir. 24. gy. e. főhadnagya, 24 hónapig az olasz fronton, három ízben sebesült, signum laudis-szal, bronz vitézségi éremmel és Károly csapatkeresztrel kitüntetve. — 32018. *Rónai* Artur (szül. 1895-ben Wienben), közös tábori 33. ágyusezred, hadapródjelölt, 16 hónapig szolgált az orosz fronton, kétszer sebesült. — 32019. *Rónai* Leó (szül. 1899-ben Wienben), 15. vartüzérezszoáljbeli hadapródjelölt, 8 hónapig volt az olasz fronton, egyszer sebesült. Károly csapatkereszt. — 32020. *Rónai* János (szül. 1900-ban Wienben, 48. közös gy. e. egyévi önkénteseként szolgált a háboru végeig. — 32021. *Kovács* Mór (szül. 1888-ban Karcagon), 140. honvéd tábori tüzérezredbeli szakaszvezető. 27 hónapig szolgált az orosz fronton. A Károly-csapatkereszt, a sebesülési érem, valamint a bronzérem tulajdonosa. — 32022. *Fleissig* Sándor (szül. 1870-ben Nagykikindán), 4. vonatsapatbeli őrzővezető, Kinekovkában, Galiciában teljesített frontszolgálatot. — 32023. *Feuerzeig-Fenyves* Jenő (szül. Bricskában 1890-ben), az egész háboru alatt a magy. kir. honv. távb. tanfolyamon szolgált mint műszerész. — 32024. *Frank* Mór (szül. 1897-ben Jászládányban), 68. közös gy. e.-beli tiszthelyettes. 1915-ben Lembergben fogságba esett. — 320205. *Frank* Ignác (szül. Jászládány 1899-ben), 68. közös gy. e.-beli gyalogos. Szibériában fogoly. — 32026. *Goldmann* Ernő (szül. 1884-ben Kistarcsánban), 1. honv. gy. e.-beli szakaszvezető, az orosz fronton 1916 február 8-tól 1917 április végéig mint géppuskás, azután a szerbiai hadtápvonalban teljesített szolgálatot. Egyszer sebesült. — 32027. *Weiss* Mayer (szül. 1865-ben Szobon), 4. honv. gy. e.-beli honvéd, frontszolgálatot teljesített. — 32028. *Márkus* Béla (szül. 1899-ben Nagyváradon), alhadnagy a 38. közös gy. e.-ben, 13 hónapig szolgált az olasz fronton, ahol kétszer megsebesült. Két kitüntetése van. — 32029. *Neudörfer* László (szül. 1899-ben Vágszereden), alhadnagy a 19. közös gy. e.-ben, 17 hónapig szolgált az olasz fronton, ahol maláriában megbetegedett. — 32030. *Steiner* Ignác (szül. 1896-ban Tardoskedden), 19. vadászrezredbeli alvadász, 5 hónapig szolgált az orosz fronton. Rokkant. — 32031. *Büchler* Dénes (szül. 1883-ban Kunszentmiklóson), 4. utász-zszijszbeli főutász. 1914 augusztustól 1916 jul. 22-ig a szerb, ill. az olasz fronton teljesített szolgálatot, 1916 július 22. elesett. Kitüntetése: II. oszt. és I. oszt. ezüst vitézségi érem. — 32032. *Einzig* Andor (szül. 1882-ben Jászberényben), 29. honv. gy. e.-beli honvéd, 5 hónapig szolgált az orosz fronton, ahol fogságba esett, nemrég került haza. — 32033. *Fischer* Mór (szül. 1877-ben Budapesten), 1. honv. gy. e.-beli tizedes, 11 hónapig az orosz fronton, azután a háboru végéig a hadtápvonalon teljesített katonai szolgálatot. — 32034. *Juszt* Armin (szül. 1883-ban Sipkón), 5. honv. gy. e.-beli szakaszvezető, 26 hónapig szolgált a román és francia fronton. — 32035. *Bartos* Dezső (szül. 1888-ban Szatmárott), 1. honv. gy. e.-beli tizedes, a doberdói harmadik offenzívában elesett. — 32036. *Nadler* József (szül. 1882-ben Máramaroszigeten), a 32. nehéz tábori tüzérezrednél mint főtüzer szolgált, még pedig az orosz fronton 17 hónapig, az olasz fronton pedig 5 hónapig. Gránátlégnymást kapott. Kitüntetése: bronz vitézségi érem és vas érdemkereszt. — 32037. *Führer* József (szül. 1882-ben Budapesten), tüzer a 4. közös tüzérezredben, 48 hónapi harcéri szolgálat után a Piavénál elesett. — 32038. *Fehér* József (szül. 1887-ben Nyírlövön), 11. m. kir. honv. gy. e.-beli tizedes, a román és olasz fronton 42 hónapig szolgált. Egyszer sebesült. Kitüntetése: Károly-kereszt, bronz- és II. oszt. ezüst vitézségi érem. — 32039. *Fehér* Jenő (szül. 1885-ben Petrin), 11. honv. gy. e. szakaszvezető, a háboru egész tartama alatt állandóan harcéri szolgálatot teljesített. Megsebesült. Kitüntetése: bronz vitézségi érem, Károly-kereszt és I. o. ezüst vitézségi érem. — 32040. *Goldmann* Jenő (szül. 1895-ben Rákosszentmihályon), 23. honv. gy. e.-beli honvéd, szolgált a román és orosz frontokon 10 hónapig, ott fogságba jutott és máig sem tért vissza. — 32041. *Goldmann* Ernő (szül. 1883-ban Kistarcsán), 32. h. gy. e. honvéd, a szerb fronton 6, az orosz fronton 8 hónapig szolgált. — 32042. *Schwartz* Vilmos (szül. 1890-ben Vaján),

szakaszvezető volt a 14. közös huszárezredben, 25 hónapig töltött a román és orosz fronton, kétszer sebesült meg. Kitüntetése: Károly-csapatkereszt és bronz vitézségi érem. — 32034. *Fodor* Lipót (szül. 1868-ban Jánoshalmán), 1. honv. gy. e. honvéd, 33 hónapig teljesített katonai szolgálatot. — 32044. *Rubin* László (szül. 1897-ben Budapesten), 62. gy. e. hadnagy, 42 hónapig küzdött az orosz és az olasz fronton. *Elesett.* Kitüntetése: Károly-kereszt, signum laudis, bronzérem, bajor katonai érdemérem, II. oszt. ezüst vitézségi érem, I. oszt. ezüst vitézségi érem. — 32045. *Frank* Gyula (szül. 1895-ben), a 15. vadászrezredben káplár, 43 hónapig olasz, szerb, albán, orosz fronton. Kitüntetése: bronz vitézségi érem, II. oszt. ezüst vitézségi érem, Károly-kereszt. — 32046. *Singer* Ferenc (szül. 1892-ben Rákoskeresztúrott), 86. közös gy. e.-beli szakaszvezető, 34 hónapig az orosz-szerb-román és olasz frontokon. Kitüntetése: Károly-kereszt, bronz vitézségi érem, vaskereszt. — 32047. *Szeidler* Fülöp (szül. 1869-ben Magyarbélén), 32. gy. e. gyalogos, 36 hónapig szolgált, segéd-szolgálatos volt. — 32048. *Singer* Samu (1897. évi születésű, budapesti ill.), 1. honv. gy. e. őrzővezető, 1915 április elejétől kezdve frontszolgálatot teljesített. *Rokkant.* Kitüntetése: bronz vitézségi érem kétszer, Károly-kereszt, és sebesülési érem. — 32049. *Händler* Mór (szül. 1898-ban Budapesten), 1. honv. gy. e.-beli őrmester, hat hónapi szolgálat a román fronton. — 32050. *Takács* Miksa (szül. 1872-ben Pakson), őrmester az 1. honv. gy. e.-ben, frontszolgálatot teljesített Dalmáciában, ahol maláriába esett. — 32051. *Grünwald* Sándor (szül. 1890-ben Szegeden), 5. honv. gy. e.-beli törzsőrmester, 22 hónapig olasz fronton, 7 hónapig töltött orosz fronton, háromszor sebesült és maláriát kapott. Kitüntetése: II. oszt. ezüst vitézségi érem, I. oszt. ezüst vitézségi érem, bronzérem, sebesülési érem és Károly-kereszt. 18 hónapig orosz fogságban is volt. — 32052. *Iványi* Béla (szül. 1892-ben Szegeden), 46. gy. e. hadnagy, 18 hónapig töltött a szerb fronton. Kitüntetése: vaskereszt és I. oszt. ezüst vitézségi érem. — 32053. *Teichner* Manó (szül. 1876-ban Podvilken), alvadász a 26. vadászrezszoáljban, 24 hónapig szolgált. — 32054. *Klein* Fábrián (szül. 1874-ben Karcagon, 68. gy. e. gyalogos, 17 hónapig szolgált a román fronton. Kitüntetése: vaskereszt. — 32055. *Klein* László (szül. 1899-ben M.-Kovácsházán), 101. gy. e. gyalogos, 8 hónapig töltött a román fronton, szivvremia miatt szolgálatképtelen lett. — 32056. *Király* Jenő (szül. 1891-ben Kecskédén), 26. gy. e. önkéntes tizedes, 1914 aug. 26-án Lublinnál elesett. — 32057. *Gál* Lajos (szül. 1877-ben Gyöngyösön), 1. honv. gy. e. hadapród-őrmester. Kitüntetése: Károly-kereszt. (Folytatjuk.)

Előfizetőinkhez!

Az Egyenlőség, tekintettel a nyomdai előállítás egyre fokozódó költségeire, kénytelen előfizetési árát július 1-től mérsékelten felemelni

140 koronáról 200 koronára.

Egyes szám ára tovább is öt korona.

Azokat az előfizetőinket, kik megtehetik, tisztelettel kérjük, hogy az **árkülönbséget** nekünk a mai számunkhoz mellékelt postautalványon beküldeni sziveskedjenek.

Nem indokolunk bővebben. Arról van szó, hogy az **Egyenlőség** a mai időkben, mikor minden oldalról üldözik, hivatását tovább is zavartalanul teljesíthesse.

Aki küzdelmünket megérti és méltányolja, az igyekezzék a július 1-i félév alkalmából **új előfizetőket** szerezni lapunknak.

1920 július 1.

Az Egyenlőség.

Szigoruan rituális fiu-internátus

középiskolai, kereskedelmi és polgári iskolai tanulók számára.

Szigoru felügyelet és gondos ápolás, a legkitünőbb ellátás, egyéni nevelés. Az összes iskolához közel. Tanulók csakis korlátolt számban vétetnek fel.

Legjobb referenciák. Cím:

Virág Gyula, Budapest, VI., O-utca 42.

TISOBEOV.

Athén és Jeruzsálem.

(Az ókori zsidó népeletről.)

Irtá: Szabolcsi Lajos.

Akik ismerjük a szenvedést, tudjuk, hogy a fájdalom órájában az embernek valami gyötrő vigaszt hoz, ha ilyenkor visszatekint életének egy elszállt, boldog idejére. A hajdani zsidó irodalom leggyászosabb poéziskönyve, a Jeremiás Siralmához írott Midras (az ezerhétszáz éves *Midras Echo Rabboszi*) is így cselekszik. A szomorúság, a bánat tölti meg e midras lapjait, melyek mintha könyves gyászfátyollal volnának leboritva. De e gyász, e jajveszékkelő siralmak és prédikációk közepette, ime, egyszerre felcsillan a könyvben egy távol, boldog múltnak édes emléke; a könyvben uszó szemek hirtelen feltündökölnék: a régi, a hatalmas Jeruzsálem jelenik meg a midras mesterei előtt, kik a bus romokon ülve siratják hazájukat. A régi Jeruzsálem! A zsidóváros, mely oly gazdag, boldog, elégedett volt. A régi Jeruzsálem, mely Athénnel versengett.

Minő harc is lehetett a világ két fővárosa között! Athén a mámort hirdette, Jeruzsálem az erkölcsöt. Athén feloldotta az embereket, Jeruzsálem intette és korholta őket. Athénben szerelemtől ittas szobrászok álmodták meg tündérszép istennők szobrait, Jeruzsálemben komor próféták tragikus beszédei visszhangzottak az utcákon és jósoltak valami elkerülhetetlen, nagy összeomlást. És eképen a két város küzdött egymással szellemi harcban életre-halálra. Az athéni bölcsek a zsidó rabbikkal, a görög szellem Mózes tanával. És a küzdelem talán még ma sem ért véget. A két város elhamvadt, a görög szobrokat áhitatos kezek hordották szét a művészet barátságos csarnokaiba, a zsidó könyveket pedig a száműzött nép elvitte magával egy ellenséges, idegen világba. És a két szellem harcolt tovább. A görög bölcsészet és a zsidó filozófia sokszor találkoztak még e századokig tartó hosszú harc alatt; sokszor ölelkeztek egymással, mint bajvívásban a kérlelhetetlen ellenségek. Athén és Jeruzsálem... A midrasnak, mely siratja a zsidó tragédiát, felcsillannak a lapjai, mikor elbeszéli, hogy Jeruzsálem mégis legyőzte Athént.

Legyőzte azzal, hogy Jeruzsálem lakói *okosabbak voltak* Athén lakóinál.

A zsidó bölcsőbb volt a görögénél.

Amit a midras e ponton beszél, egyáltalán nem magas bölcsészeti fejtegetés. Az nem egyéb, mint tiszta népköltészet. Ahogy ma mondanók: anekdoták a régi zsidó és görög népeletről. Egyszerű emberek mérközései, szavajárásai: maga a köznapi élet. Apró történetek, melyeknek hősei görögök és zsidók, kis mesék, annak jellemzésére, hogy Jeruzsálem lakói bölcseségben meghaladták minden földek lakóit, még Athén híres, nagy-eszű férfait is.

Ez az a gyötrő vigasz, melyről föntebb szólunk és melyet a midras zokogó költői keresnek maguknak. Az elpusztult Jeruzsálem romjain milyen szomorúan boldog érzés is visszaemlékezni rá, hogy ez a város nemcsak a „szépség foglalatja“, az „egész világ gyönyörűsége“ volt, de *rabboszi bedéosz*, vagyis a bölcseségnek uralkodónője is.

Bölcsesség városa, melyben minden ember tapasztalt, minden gyermek okos volt. Bölcsesség városa, melynek lakói eszűkről voltak nevezetesek az egész világon. Bölcsesség városa, mely legyőzte tudásban Athént is.

Itt adunk hát néhányat a midras (*Echo rabboszi*, első rész 4—13.) kis történeteiből, melyek a maguk

igénytelenségében is tükrözik Athén és Jeruzsálem nagy, döntő küzdelmét.

Rabbi Jósze mondotta, hogy ha idegenbe ment egy jeruzsálemi ember, trónszékre ültették és úgy figyelték az ő bölcseségét...

Négy jeruzsálemi ember érkezett egyszer Athénbe. Megszálltak egy gazdánál, ettek, ittak és azután lefeküdtek aludni. A négy ágy közül, melyeket számukra megvetettek, egyik azonban el volt törve és csak úgy nekitámasztva szomszédjának. A gazda a szomszédshabában hallgatózott. Hadd hallom, mondotta, miről beszélnek a híres bölcs jeruzsálemiek. Éjfél táján hallja, amint az egyik zsidó megszólal odabent: Azt hiszitek, hogy az ágyamon fekszem? Dehogy. Az ágyam el van törve, én csak úgy lebegek félig a földön, félig a levegőben. Megszólal erre a másik: Mit gondoltok, miféle hus volt, amit az este ettünk? Kutyahus lehetett csak, az ize után. Mondja a harmadik: a bornak pedig temető-szaga volt. Mintha sirból vették volna. Ez még mind semmi, vág közbe a negyedik jeruzsálemi. Tudjátok-e, hogy a házigazdánk nem az apjának fia, akinek a nevét viseli? Hallja ezt a lesben a gazda, meghökken és azt mondja: csak abban volt igazuk, hogy az ágy el volt törve, a többi három, amit állítottak, hazugság volt. — Mégis elszalad a mészárosához, hol a húst vette. Kiderül, hogy kis bárány husa volt, melyet *kutya* szoptatott. A zsidó tehát igazat mondott. Szalad a koresmároshoz, hol a bort vette. Kitűnik, hogy a bort olyan szőlőtökérről szüretelték, mely a temetőben egy siron állt. Ennek a zsidónak is igaza volt tehát. Rémülten szalad most már az édesanyjához, ki bevallja neki, hogy nem apjának fia, hanem bűnös viszonyból származik. De csak azért követte el a bűnt az asszony, hogy utódja legyen, kire vagyona maradhat. — Az athéni ijedten mondja ezek után: De most már ne fogadjon be itt nálunk senki jeruzsálemi vendéget! Mert ezek idejönnek és csakugy hamarosan kisütik rólunk, hogy honnan származunk.

Igy folynak, peregnek tovább a midras történetei athéniak és jeruzsálemiek vetélkedéséről. (Az európai népek, különösen az olaszok meseköltészetébe át is vándorolt sok e történetek motivumaiból.) Az athéni huzza mindig a rövidebbet bennük. És a zsidó éleslátás, mely még az asszonyokban és gyermekekben is megvolt, magukat a zsidó bölcseséget is bámulatba ejtette. A nagy Rabbi Jehósuával történt, meséli ugyanitt a midras, hogy zsidó gyermekek valósággal megszégyenítették okosságukkal. Őt leckéztette meg Jeruzsálem utcáin a kislány, ki letakart tálat vitt s a mester kérdésére, hogy mit visz benne, merészen felelte: „Ha anyám akarta volna, hogy tudják, nem takarta volna le.“ Vele történt, hogy egy kutnál kis zsidó leánykát talált és vizet kért tőle. A kislány vizet adott neki is, samarának is. Mikor a mester indulni akar, odafordul a gyermekhez: Ugy cselekedtél, leányom, mondja, mint Ósnód, Rebekka, ki egykor Eliezernek inni adott a kutnál. — Én ugyanugy cselekedtem, mint Rebekka, vágott vissza a gyermek, de te nem cselekedtél úgy, mint Eliezer! (Eliezer tudnillik gazdagon megajándékozta a szivességéért Rebekkát, amit Rabbi Jehósua elmulasztott.)

A zsidó észnek valóságos himnusza az a történet, mely ugyancsak Rabbi Jehósua ben Chananjával történt, amelyben el van mondva, hogy *ez a zsidó mester egymaga hogyan győzött le eszmei tornában egy egész akadémiát Athénben.*

Ez a történet a babilóniai talmud *Bechoróth* című traktátusában olvasható, annak 8/b. és 9. oldalain.

Hősei a híres *Szóvé de bé Athuna*, vagyis Athén öregjei, kik számtalanszor fordulnak elő ilyen névvel,

mint tudományos viták résztvevői a talmudi irodalomban

Ugy történt a dolog, hogy Hadrianus, a vérivó római császár, egy izben Athén bölcsiről beszélgetett Rabbi Jehósua ben Chananjával, ki kijelentette az uralkodónak, hogy „mi bölcsőbbek vagyunk Athén bölcsseinél.” (Anon hachminon minajhu). Akkor menj; győzd le és hozd ide őket, mondja a császár. Rabbi Jósua erre hatvan személyre szóló hajót szerelt fel és elindul a bölcsékért. Mikor odaér, hol a hatvan bölcs tartózkodik, csellel megtudja palotájuk helyét (melyet titokban tartottak) és szandáljait kifelé fordítva, aképpen megy be palotájuk udvarába, hogy az öröket, kik a nyomokon eképen nem ismerik ki magukat, megtévéssze. Belép az ajtón, látja, hogy a fiatalabbak feñt ültek (valószínűleg a félkörben épült teremben) és alattuk az idősebbek. Nehogy emgbántsa valamelyiket, együttes köszöntéssel üdvözölte valamennyiüket, mondván: Béke legyen mindnyájatokkal!

— Mi járatban vagy? — kérdezték erre tőle a bölcsök. — Zsidó bölcs vagyok és tőletek akarok tanulni, — felelte. — Erre megállapodtak abban, hogy vitát kezdenek és ha a zsidó mestert legyőzik a vitában a görögök, azt tesznek vele, amit akarnak, ha megfordítva, akkor nekik kell a zsidó mester hajóján lakomán résztvenniök. Erre megkezdődött a torna; a zsidó mestert a pogány bölcsök elárasztották ravasznál-ravaszabb kérdésekkel.

E kérdések közül, (melyek azóta az egész világirodalom találós meséi között ott találhatók) néhányat felsorolunk. Előbb két komoly látszatu kérdést tettek fel:

Valaki feleségül kért egy nőt, de nem adták oda neki. Hogy van az, hogy ezekután egy még az elsónél is előkelőbb nőt mert feleségül kérni? — kérdezték. — A zsidó bölcs erre jelképes cselekedettel válaszolt. Szöveget vett elő és a falba próbálta verni, de nem fogott. Azután feljebb kísérlette meg a falon és ott sikerült. És így szólta véletlen magával hozhatta, hogy ő is így találkozhatik azzal, kit a sors számára kiszemelt. (Vagyis ami első izben nem sikerült, sikerülhet máshol másodszor.)

Nehezen lehetett valakinek adósán behajtani követelését, — volt a másik kérdés — fog-e az illető valaha újból kölcsönözni? — Hasonlattan felelt erre a zsidó mester. — Valaki nádat szedett az erdön és haza akarta vinni. De a csomag nagyon nehéz volt, nem bírta felemelni. Mit tett? Még többet szedett, míg olyan nehéz volt, hogy jött valaki és segítségére sietett és hazavitte. (Először az illető nehezen hajtotta be követelését. De ha másodszor fog hitelezni, gondja lesz rá, hogy kezesek legyenek mellette, akik segítségére legyenek a behajtásban.)

Tréfás találós kérdések özöne következett ezután. Ha megrothad a só, mivel lehet rajta segíteni? — kérdezték. — Öszvér fiával, felelt. — Hát van fia az öszvérnek? — Hát megrothad a só? — vágott vissza a bölcs. — Hol a világ közepe? — kérdezték tőle azután. — Itt, — felelte és ujját a levegőbe emelte. — Bizonyítsd be, mondották neki. — Ha nem hiszitek, hozzatok be köteleket és mérjétek ki, volt a válasz. — Hozd be a mezőről a kutat, — volt egy másik feladat. — Adjatok korpából font köteleket, azokkal idehuzom, felelte a bölcs. — Hát lehet korpából köteleket fenni? — Hát lehet kutakat idehozni? — volt a válasz. — Varrd össze ezt a két malomkövet — mondották neki később. — Erre Jósua letört egy darabot egyikből és azt felelte. Előbb sodorjatok a kőből cérnát, azzal majd összevarrom. — Ha a madárfióka meghal a tojásban, hol száll ki a lelke? — volt egy másik kérdés. — Ott száll ki, ahol beleszállott, felelte a palesztinai mester. — Két tojást hoztak végül

elébe és kérdezték: melyik való fekete tyuktól és melyik fehér tyuktól? — Két darab sajtot vett erre elő és azt kérdezte: előbb mondjátok meg, melyik való fekete kecskétől és melyik fehér kecskétől?

Igy folyt a torna, melyen egyetlen egyszer sem tudták megfogni komoly, vagy tréfás kérdésekkel a zsidó mestert Athén ravasz bölcssei. Ugy, hogy végül is ő maradt győztes, s a hatvan athéni bölcsét kalandos utazás után diadalmasan vitte a császár elé. Itt azután megbünhődtek gögjükért.

Athén és Jeruzsálem nagy szellemiharcának inkább csak derüs epizódjai azok, melyeket ma a szentély pusztulásának emléknapiján itt felújítunk. Az az egy bizonyos, hogy Jeruzsálem lovagias ellenfél volt e nagy küzdelemben. A görög nyelvet még századokkal a görögség aranykora után is, mint előkelő társalgási formát, befogadták és beszélték zsidó mesterek. A görög kulturát, ha ellenfelei is voltak, magasabbra becsülték a rómainál. (Rabbi Huna nyilatkozata Berésisz Rabba 16, 4: „Három dologban mulja felül a görög uralom a római uralmat: templomépítésben, testgyakorló versenyekben és nyelv dolgában.”) Homerosz könyvének olvasását megengedték. Rabban Gamliel patriarka házában ötszáz gyermek tanult görögül. Rabbi Jehuda, a fejedelem pedig kinyilatkoztatta, hogy Izrael földjén az arameus-szir nyelv használatának értelme nincs. Vagy héberül beszéljenek, vagy görögül!

Igen, Jeruzsálem szemében Athén csak ellenfél volt. Ellenfél, akivel az elme tornáit vivta a zsidóság. Az ellenség, a gyűlölt, a gonosz, a megvetett ellenség: Róma volt. Róma, amely tüzzel-vassal irtotta a zsidóságot, Róma, amelytől a zsidó mesterek, — nem úgy, mint Athéntől, — elvitatták a szellem, az irodalom nemeségét is. Athénnel csak harcoltak, Rómát gyűlölték.

És Róma is elmúlt, mint Athén, az évezredek folyamán. De Jeruzsálem még halálában is hódított. Mert a római egyház nagycsütörtökön, mikor Jeremiás siralmait olvassák latinul templomaiban, *ugyanazzal a bánkódó dallammal* éneklí a világirodalom e legfájdalmasabb költeményét, mint most Tiso-beov estéjén az *Echo jósvó bodod* szent szavait a zsinagógák közönsége...

A soproni zsidótemplom fölépítésére és szegény tanulók segélyezésére Rosenfeld Jakab 1871-ben 20.000 forintot hagyományozott.

A pesti izr. nőegylet 1886-ban alakult. Az első 19 év alatt félmilliót költött jótékony alapítványokra; 183.000 forintot szegények segélyezésére; népkönyvtárain 900.000 ember ebédelt és 180 árvát felnevelt.

Az Orsz. Magy. Izr. Ösztöndíjegyylet 1869-ben alapított. Célja: szegény tanulókat segélyezni, tudományos pályájukon elősegíteni. Az első évben 4 tanulót segélyeztek 400 forinttal; 17 év alatt 35.250 forinttal támogatták az ifjakat.

A magyar zsidóság harcos lapja az Egyenlőség. Első száma 1881 nov. 5-én jelent meg. Szerkesztette: Bogdányi Mór, 1886-tól 1915-ig Szabolcsi Miksa.

Brilliánsokat, aranyat, gyöngyöket, ezüstöt, régiségeket magas napi árban vesz Schwarcz ékszerüzlete, Bpest, IV., Múzeum-körút 21.

Budapesti házak vétel vagy eladásával kérem bizalommal hozzám fordulni.
BERGER JÓZSEF, Aréna-út 54. szám. Telefon: József 14-24.

HIREK

..

Sir Samuel Herbert székfoglalása Jeruzsálemben.

Mint Jeruzsálemből jelentik, Sir Sámuel Herbert, Palesztina új kormányzója, július hó 10-én nagyobb-szabású ünnepély keretében elfoglalta új tisztségét. Az ünnepélyen az összes államok konzulátusi hivatalnokai, katonatisztjei, a palesztinai lakosság előkelőségei vettek részt felekezetre és fajra való különbség nélkül. Az ünnepély délután négy órakor a nemzeti himnusszal vette kezdetét, mire Sir Samuel Herbert kormányzó fölolvasta az angol király üzenetét, melyet azután arabs és héber nyelven is tolmácsoltak. A királyi kiáltvány egyes pontjai a következők:

„Palesztina népeihez! A szövetséges hatalmak, amelyeknek fegyverei győzelmesek voltak a háborúban, az én országomat bízták meg azzal, hogy örökjön Palesztina érdekei felett és hogy biztosítsa országotok fejlődését, amitől oly rég meg voltatok fosztva. Biztosítani kívánom számotokra a teljes részrehajlatlanságot. Kormányom szándéka: *tiszteletben tartani minden fajnak és képviselt csoportnak jogait* úgy addig a korszakig, míg a népek szövetsége végleg intézkedik ez ország sorsa fölött, mint a jövőben, amikor megbízatásunk véglegessé válik. Nagyon jól tudjátok, hogy a szövetséges hatalmak megállapították azokat a rendelkezéseket, amelyek szerint fokozatosan biztosítani kell otthon a zsidó nemzet számára Palesztinában. Ezek a rendelkezések semmiképpen sem érinthetik Palesztina többi lakosságának polgári vagy vallási jogait és boldogulását.“

A vendégek a kiáltványt nagy áhítatos csendben hallgatták végig. Majd az új kormányzó hosszabb beszédben kifejtette programját, mely a teljes vallásszabadságon és egyenlőségen épül föl és erélyes, az összlakosság érdekeit szem előtt tartó közigazgatást, megfelelő a szerzett jogokat védő földbirtok-törvényt, a vasuti hálózat kiépítését, pénzügyi reformokat, egészségügyi intézményeket, a kereskedelmet és ipar fejlesztését célozza. Végül teljes amnesztiát ígér a kormányzó, ki hivatalos pihenő napnak a szombatot állapította meg.

— A bemutatóból. Teleki Pál gróf miniszterelnök az egységes kormányzópártban kedden este mutatkozott be és elmondotta programját. A kormány azt a programot teszi magáévá, amelyet annak idején az egységes párt elfogadott. Első feladata lesz — mondotta — minden irányban rendet teremteni; erőteljes kormányzás a jogrend helyreállítására, de annak a jogrendnek helyreállítására, amely keresztény és nemzeti. Szerves középosztálypolitika — mondotta később — és intézményes biztosítása a keresztény társadalmi érdekeknek szintén főpontja programmunknak; közgazdasági és oktatásügyi javaslatok által a keresztény középosztály szanálása igen sürgős feladat, amelynek részben már közvetlen a Ház megnyitása után még ezen a héten, részben rövid idő alatt meg fogunk felelni. — Amint a programból megállapítható — s mást várni alig is lehetett — irányváltozásról nincs szó.

— Az egyetemi ifjuság a felekezeti villongások ellen és a kereskedelmi pályákon. A főiskolai hallgatók a múlt héten nagygyűlést tartottak, amelyen hangoztatták, hogy a főiskolai hallgatók egységét felekezeti viták provokálásával megbontani nem engedik és azt fejtették ki, hogy miután a tudományos pályákon az egyetemi ifjuság a megcsontított Magyarországon kenyeret nem találhat, kereskedelmi foglalkozási ágakban kell egy részüket elhelyezni. Mind a két álláspont okos és megszívlelendő, — de a felekezeti béke csak akkor az, ha minden hazai felekezetet, tehát a zsidót is bevonja hatáskörébe és a tudományos pályák tulterheltségét is csak akkor lehet csökkenteni, ha a kereskedelmi, illetve gazdasági pályákra a zsidóhitű főiskolai hallgatóknak is utat nyitnak.

— A kortescukor. A nemzetgyűlési választások előtt, mint a bizonyára jól értesült Virradat jelenti, a Keresztényszociális Gazdasági Párt név alatt működött Schlachta-féle párt egyik agitációs eszköze az volt, hogy a budai szavazóknak mindenféle élelmiszert, többek közt cukrot ígért, amelyre kilónként előre beszédtek 116 koronát. Az ellenjelölt Csilléry András közbelépése folytán a Schlachta-párt a cukormegrendelések átvételét beszüntette, sőt a választások után közhírré tette, hogy mivel cukor nincs, a cukorra befizetett pénzeket is visszafizeti. A visszafizetést megkezdték, de rövidesen abbahagyták, mert akkor már nemcsak cukor nem volt, hanem — ami ennél nagyobb baj — pénz sem. Sőt a pénz máig sem került elő, a befizetők, legnagyobb részben kisemberek, iparosok és hivatalnokok hiába sürgetik. Az egyik károsult előtt Lampel miniszteri tanácsos, a párt egyik alelnöke, — mint azt a Virradat mondja el, — nyíltan bevallotta, hogy a pénz nincs meg. Különböző szabálytalanságok történtek s most van folyamatban annak a megállapítása, hogy kik a bűnösök. Még meglehet, itt is kiszül, hogy a bűnösök — a zsidók.

— A Löw-ügy. Löw Immanuel szegedi főrabbi ügyében legutóbb két fontos esemény történt. A múlt héten Budapestre érkezett Nypels György, az amszterdami News Hollandsche Courant munkatársa és felkereste Baracs Marcell dr. ügyvédet, a főrabbi védőjét, aki előtt kijelentette, hogy újabb vallomást kíván tenni a főrabbi ügyében. Baracs dr. a vizsgálóbíróhoz vitte az ujságíró, ahol Nypels hites törvényszéki tolmács közvetítésével részletes vallomást tett. Ebben a vallomásában, amelyre esküt kellett tennie, előző kihallgatása során tett kijelentéseit visszavonta. Nypels a vizsgálóbíró előtt kijelentette, hogy magyarul nem tud, németül sem beszél tökéletesen és így nem értette meg kellően Hollósy (Holländer) Sándor vádaskodó cikkét, amit előtte hevenyészett német fordításban olvastak föl. A másik esemény, hogy a szegedi királyi ítélőtábla helyet adott Baracs Marcell dr. védőügyvéd felterjesztésének és Löw Immanuelt az ügyesség fogházából kibocsátotta és házi őrizetbe vételét rendelte el.

— Alapítvány Ehrlich G. Gusztáv nevére. Blau Benő budapesti lakos Ehrlich G. Gusztáv nevére a zsidó gimnáziumban alapítványt kíván létesíteni s a hozzávaló összeget gyűjtés útján kívánja beszerezni. A gyűjtést a maga részéről 1000 koronával megindította s azt az intézet igazgatóságához eljuttatta.

— Találkozó. Azokat a tanítókartársakat, akik az Orsz. Izr. Tanítóképzőben 1904-ben nyertek képesítést, Reichenberg Miksa és Holics Gábor ez uton kéri, sziveskedjenek f. é. augusztus 22-én délelőtt 10 órakor az intézetben (Rökk Szilárd-utca) megjelenni.

— A szegedi orth. izr. ima- és talmudtóra-egyesület f. hó 11-én, nagy érdeklődés mellett, közgyűlést tartott. Kroo Adolf elnök rámutatott az újonnan alakult talmudtóra-egyesületre, melynek megszervezése körül Birnfeld Móríc pénztáros és Rosner Zsigmond gondnok fáradoztak a legtöbbet. Az intézményben 45 gyermek kap részben ingyenes vallásos és hazafias oktatást a kiskőrösi rabbi fiától, Stern Gyulától, aki mincha- és maariv-ima között a felnőtt hivek részére is naponta tartalmas előadásokat tart. A közgyűlés Stern Gyula javaslatára kimondotta, hogy az egyesület tagjai szombat és ünnepnapokon kötelesek üzleteiket zárva tartani. Weisz Albert az egyesület céljára tetemes összeget gyűjtött, melyet Szemző Miksa 2000, Wertheimer Adolf és neje pedig 5000 koronával gyarapítottak. Meisels Simon rabbi helyettes hozzászólása után Kroo Adolf elnök méltatta az egyesületi tagok áldozatkészségét, mely az intézmény pénzügyi egyensúlyának fenntartását lehetővé tette.

— Református pap zsidó temetésen. Nagybörzsönyben meghalt a napokban Schrenk Mór ottani vallásos életű, jóban fáradozó tekintélyes polgár. F. hó 11-én temették az egész község részvételével, mivel pedig zsidó pap, ki elbucsúztatta volna, a községben nem akadt, Simonidesz református lelkész méltatta tartalmas, szép életét nagy hatással. Utána még Herzog Jakab és Epstein Simon mondtak neki istenhozzádot.

— Vendégszónoklat. Farkas József dr. a szarvasi hitközség előjáróságának kivánságára f. hó 10-én az ottani templomban vendégszónoklatot tartott. A fővárosi zsidóság pezsgő hitéletét állította hallgatósága elé példának. Arra buzdított, hogy iparkodjanak talmudtóra-intézményt létesíteni. Végül kérte a hiveket, hogy karolják föl a Kulturothon gyermeknyaraltatási akcióját. Beszéde hatása alatt, melyet mindvégig nagy lelkesedéssel hallgattak, számos család jelentkezett, hogy egy-egy gyermeket nyaraltatásra elvállal.

— A zuglói zsidó ifjak egyesületének gyűlése. A Zugló és Környéke Izraelita Templom-Egyesület ifjúsági csoportja, a Zuglói Zsidó Ifjak Egyesülete, július 14-én tartotta rendkívüli közgyűlését, amelyen megválasztották az új tisztikart. Elnök Salamon Jenő, ügyvezető elnök Windt László, főtitkár Agulár Endre, főjegyző László Elemér, pénztáros Láng Margit lett. A közgyűlésen, amelyen Windt László, Salamon Jenő és Agulár Endre mondtak lelkes beszédet, megjelentek Schmelczér Izsák dr. rabbi, az egyesület diszelnöke és Neuwald dr., a Kulturothon neves titkára is. A közgyűlésen elhatározták egy felhívás közzétételét, amelyben a hitélet bensőbbé tétele és a kultúra és műveltség fejlesztése céljából csatlakozásra hívják föl a zsidó ifjakat és leányokat.

— Allásától fölmentett rendőrkapitány. Tóth István dr. pápai rendőrkapitányt a belügyminiszter állásától fölmentette.

Itt a cenzura 3 sort törölt.

— A miskolci izr. hitközség a múlt héten Halmos Géza dr. elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott, amely Jakovits József budai főkántort főkántorrá választotta meg, aki állását f. é. augusztus 1-én tartozik elfoglalni. A közgyűlés további folyamán elhatározták, hogy kulturszakosztályt állítanak fel, a képviselőtestületet 50 taggal kibővítik és az alapszabályokat módosítják. Ugyancsak elhatározták azt is, hogy a tisztviselők és tanítók fizetését 100%-kal emelik s e célra 100.000 koronát fordítanak. Végül kimondták, hogy a higienikus igényeknek megfelelő baromfi-vágóhelyet rendeznek be.

— Az álrokkant galíciaiak. Olvassuk egy rendőrfőtanácsosi újságnylatkozatban, hogy a trafikuzsora letörésére irányuló razziák révén a detektívek feltűnően sok álrokkantat állítottak elő, akiknek legnagyobb része árdrágító galíciaiak volt, kik a szegény, szerencsétlen rokkantak rovására üzérkedtek a dohányneműekkel. Vajjon honnan vették az álrokkantságukat az árdrágító galíciaiak? Talán kezüket, lábukat vagy más testi hiányosságukat adták cserébe a dohányneműekért más rokkantaknak?

— A „kóser“ hentesekről, természetesen nem arról a gyárról, amely a pesti hitközség ellenőzése mellett állítja elő kósernek elismert gyártmányait, hanem több olyan füstölthús és szalámi árusítóról, akinek gyártmányairól még ma is az a hit van elterjedve, hogy készítményeik a zsidó ritusnak megfelelnek, számos csarnoki és csarnok-körüli kereskedő hozzánk intézett levelében azt állapítja meg, hogy a csarnokban állítólag a gyáraikban való feldolgozásu sertéshúst és szalonnát kocsiszámra vásárolnának. Nem tudjuk ellenőrizni, hogy ez mennyiben felel meg a tényeknek, de a főváros vegyvizsgáló hivatala a fogyasztó részéről gyanusnak talált, de kóserként vett kolbászfélékről kétségtelenül meg tudja állapítani, hogy van-e ezekben szalonna vagy sertéshús. Különben, aki kóser-árut keres, az az ilyenekként felekezeti hatóságaink részéről elismert árukat keressen és vásároljon.

— Helyiségváltoztatás. Az Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület ezuton adja tudomására az érdeklődőknek, hogy ipari tanfolyamait, amelyek ideiglenesen a Munkácsy-utca 5-7. sz. alatti árvaházban voltak, VIII., Rákóczi-ut 17, I. emelet (Telefon József 38-43) helyezte át. Az ipari tanfolyamok célja, hogy nők számára megfelelő keresetforrást nyisson meg, másrészt pedig a közönség szükségleteit olcsón és jól akarja kielégíteni. E tanfolyamok elvállalnak himzési munkákat a legegyszerűbb és a legművészebb kivitelben, fehérneműek himzését. Munkaerők központi irodánkban naponta d. e. 9-1-ig jelentkezhetnek Gyakorlott fehérhímzőnőket sürgősen felvesszünk.

— Mesedélutánok. A Bródy Adél-gyermekkorházban a kicsiny betegek szórakoztatására szombaton mesedélután volt, amelyen Oszkár bácsi (Szalai Oszkár hírlapíró), a gyermekvilág kedvenc mesemondója, mesélt. Huszonharmadikán, szerdán délután az Izr. Fiuárvaház kertjében (VII., Városligeti fasor 27.) mesélt Oszkár bácsi.

— A miskolci szegény gyermekek fölsegítésére Weisz Náthán, az amerikai dohánytröszt elnöke, aki miskolci származású s a napokban szülőföldjén járt, 21.000 koronát adott át a város polgármesterének, Szentpáli István dr.-nak. Az adomány szegény gyermekek segítésére, felekezeti különbség nélkül használható föl. Weisz Náthán, ki az amerikaiak magyarországi segélyakciójában is érdekelve van, megtekintette a miskolci amerikai konyhákat s a város valamennyi népjóléti intézményeit.

— Köszönetnyilvánítás. Singer Erzsébet ujbudapesti lakos egy magát megnevezni nem akaró urinótól kétszázharminc korona segélyt kapott. A nemes adományért ezuton mond köszönetet.

— Két szomorú hír Erdélyből. A „Kálvinista Szemle“ június 20-iki száma írja: „Egy lelkész-olvasónk két hirt küldött be nekünk a „Brassói Lapok“ 1920. június 6-iki számából. Az egyik arról emlékszik meg, hogy a brassói református tanintézetek június 7-én majális rendeztek, amelyen azonban a békekötés szomorú napjaiban nem gyászistentiszteletet rendeztek az erdő mélyén, mint egykor Kálvinék az üldöztetések alatt, rejtekhelyeken és barlangokban, (pedig a református tanintézetekhez ez illett volna), hanem majálissal egybekötött táncmulatságot, mintha mi sem történt volna Magyarországgal. De még szomorúbb a másik hír, mely arról beszél, hogy a brassói református leányegylet jótékonycélu estélyt rendezett szülő-táncokkal, stb. fűszerezve. Az estély pontjai között négy szám szerepelt, mint olyan, amely „állandóan nagy derűtséget idézett fel.“ Köztük kettő, amelyen „pesti kuplék“, „pesti kabarék új kupléi“ szerepelnek. Szóval minden demarkációs határvár mellett is, egy csatorna még van, amelyen a pesti szellem átömlik Erdélybe is és ez a kabarék és mulatók rothadt szelleme, amely még most is megtalálja az utat az elszakadt részek szívéhez és meg is mérgezi azt. És milyen szomorú, hogy ennek terjesztésében éppen egy református leánykör vesz részt és százszorosán szomorú, hogy ezt a mulatságot azon a szomorú napon tartották, amely sorsunkat oly tragikusan akarja megpecsételni, t. i. 1920. június 4-én, pénteken. Vagy Brassóban nem tudták, hogy ezen a napon Versaillesban mi történt?“

— Hymen. Winkler Ernő dr. nagykanizsai főrabbi hugát, Winkler Arankát (Ujpest) eljegyezte Klein Jenő (Balassagyarmat). (Minden külön értesítés helyett.)

Róth Vilmácskát Hegyalja-Mád, eljegyezte Reiner Aladár Miskolcra. (Minden külön értesítés helyett).

— Főkántorválasztás. Az egri hitközség főkántorává Grünér Bernátot, a pesti hitközség kántorát választotta meg, aki a páva-utcai s utóbb az arénauti templom kedvelt énekeसे volt. Állását f. é. aug. 1-én kell elfoglalnia.

— Kérelem. A tiszadorozsmai orth. fiókhitközség a háború folyamán tagjai távollétében elpusztult templomát, mely 82 éves kora miatt amúgy is rozoga állapotban volt és a románok heves ágyuzásának esett áldozatul, a saját erejéből újjáépíteni nem képes. Elnöke, Klein Lázár ezen az úton kéri a jószívű hitfelek támogatását. Adományokat a jelzett célra az Egyenlőség is elfogad és készséggel közvetít.

— Segítség. Rosner Mór belapátfalvai (Borsod-megye) rokkant kovácmestert önhibáján kívül súlyos szerencsétlenség érte, miközben mulábat összetörték. A szerencsétlen embernek új mulábra volna szüksége, hogy magát és családját eltarthassa. Kéri a jótékony embereket, segítsenek rajta, hogy mulábat vásárolhasson. Adományokat az Egyenlőség közvetít.

— Ruhát és cipőt kér. Rosenberg Zsigmond (VII., Telep-utca 32/b) több évig tartott francia internáltságból most tért haza teljesen lerongyolva. Bár több nyelvet beszél és ciceronenak is elmehetne, nem tud állást vállalni, mert semmi ruhája nincs. Kéri az adakozó embereket, hogy ruhával, cipővel legyenek segítségére.

— Helyreigazítás. Minapi számunkban megírtuk, hogy Révész Manó (Cegléd) fia barmicváh-ja alkalmából alapítványt tett. Sajtóhiba folytán az alapítvány összegeként kétezer koronát közöltünk, holott tízezer korona a nemes célra szánt összeg.

— Munkát kérnek a zsidó főiskolai hallgatók. Zsidó főiskolai hallgatók Hungária műszaki vállalata (Peterdy-utca 39, telefon: József 43-06) kitűnő gyakorlattal rendelkező munkaerővel általános gépjavitásokon kívül motor-, lift- és automobiljavítást a legjobb kivitelben elvégez. Javitásokat vidéken is elvállalnak.

— Adományok. A héten hozzánk beérkeztek: A fiúváházak: Szántó Lipót S.-Berence 10 K, özv. Weinberger Izidorné Körösladány 200 K. — Tetszés szerinti jótékony célra: Weiss Ignác Besenyőtelek 200 K, Nádor Béla Szolnok 10 K, Ipolyi M.-né 20 K, Weisz Márton Gyöngyös 200 K, Sorger Zsigmond 100 K, Klein Sámuel 20 K. — Leányvárház: Szántó Lipót S.-Berence 10 K. — Az izr. vakok intézetének: Adler Béláné 50 K. — Gyermeknyaraltatási akcióra: N. N. 5 K. — Magyar zsidó menekülteknek: Weisz A. 20 K. — A szentföldi nyomorgóknak: Izr. hitközség Vasvár 970 K, Ipolyi M.-né 20 K, dr. Lemberger Ábrahám 144 K. — Sándor Hermann részére: N. N. 150 K. — S. J., Szondy-utca 79 részére: Sattler Izsó 40 K, Frank Imre Debrecen 20 K, Berger Sándor Gyoma 10 K, Sonnenfeld Dávidné N.-Pirit 200 K, özv. Szilágyi Zoltánné 20 K, Ehenfeld Mór Nyergesujfalu 20 K, N. N. Isaszeg 10 K, Stern E. Hatvan 60 K. — Veresegyházi templom építésére: Föltényi Manó 50 K. — A magyar zsidó főiskolai hallgatóknak: Reichenfeld Gyula (havi) 20 K, Winter Nándor (havi) 20 K, Wollák Ernő (havi) 20 K, Breuer Vilmos (havi) 20 K, Bicskei izr. nők gyűjtése 322 K, Faragó Jenő 100 K, Glück Lipót 60 K, Radó Jenő 100 K, Kohn Gyula gyűjt. 100 K, Laborcz Lajos 20 K, Engel Pál (havi) 20 K, Orth. hitk. Sárbogárd 3000 K, Berger Izidor 240 K, Strasser Jónás 100 K, Székely Ferenc 20 K, Keszler Mór 1220 K, N. N. 100 K, Gyulai izr. hitközség 7600 K, Fuchs József Sásd gyűjt. 140 K, Sattler Izsó 60 K, dr. Fejér Márton 50 K, Rechnitzer Rezsóné, Grosz Dezsóné és Hirsch Piroska gyűjtése Tapolca 1040 K, Weisz Jenőné 20 K, Silberkranz László 35 K, Berger Sándor Gyoma 10 K, Egy keresztény urileány 10 K, Gyűjtés Schwarcz Lajos és Feuerstein Mancsi esküvője alkalmából 240 K, Schwarcz Margit gyűjt. 130 K, Seidner Frigyes 20 K, özv. Lusztig Mórné 20 K, Ellinger Jenő gyűjtése 200 K, Löwy Izidor Győr 300 K, Glück Márta Apátfalva 100 K, Vécsei Ilona 20 K, Weil Igtác 10 K, Böhm Adolfné 30 K, Schultheisz László Bia 6 havi jár. á 40 = 240 K, Ehrlich Izidor Jászberény 300 K, Hermán Márkus Labod 3 havi jár. á 20 = 60 K, Grosz Pál Szombat-hely 1000 K, Bicskei izr. nők gyűjtése 300 K.

— Kérelem. Az „Egyenlőség“ szerkesztőségében megjelent egy keresztény, dzsentri urileány, aki arra kért bennünket, tolmácsoljuk olvasóink előtt segélykérését. A beteg uri leány megjegyezte, hogy megpróbálkozott már több helyen, de nem kapott segítséget, azért fordul a jótékonykodásra mindig kész zsidósághoz. Annyi segítséget kér, hogy egzisztenciát teremthessen magának. Adományokat szívesen veszünk át a részére.

NAPTÁR.

Vasárnap, július 25. ab hó 10. (Tiso-beov nidcho), hétfő 11., kedd 12., szerda 13., csütörtök 14., péntek 15. (chámiso-oszor), szombat 16. — Heti szidra: Voeszchánon (M. V. III. f. 23. v. — 7. f. 11. v.). Háftoro: Náchami-náchami ámi (Jezs. 40. f. 1-26. v.) (Sábbász náchami). — Szombat bejövetele: 8 ó. 15 p. Kimenetele: 8 ó. 55 p. — IV. Perek.

PALYÁZATOK.

A hevesi kongr. izr. hitközség az első metsző-kántori állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak oly magyar honos egyének, kik három elismert rabbtól nyertek képesítést. Kort, képesítést, családi állapotot igazoló okmányok másolatával felszerelt kérvények f. évi augusztus hó 10-ig küldendők be alólírt elnökséghez. Megkívánatik, hogy az illető kellemes hanggal bírjon, sóchet ubódek vekoré és mohel legyen, kinek hatóro-ja van véset vecaumesz hagiden-re és bal tókéa előnyben részesül. Próbaeladásra csak meghívottak bocsájatnak. Utiköltség csak a megválasztottnak térítettik meg. Az állás azonnal betöltendő. Fizetés megegyezés szerint. Kelt Hevesen, 1920 június 24. Dr. Szóke Ernő, hitk. elnök, Schwartz Simon, hitk. jegyző.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Házvezetőnő nagy gyakorlattal ajánlkozik. Házvezetőnők irodája, Rákóczi-ut 53.

Egy arra igen érdemes, május 20-ika óta vagonban lakó erdélyi menekült kéri azokat a hittestvéreket, akik bármi okból Budapestről elköltöznek, hogy birt. lakásukat neki átengedni szíveskedjenek. Szíves ajánlatokat kiadóhivatalunk készséggel eljuttat az illetőnek.

Intelligens, jó megjelenésű kereskedő vagy tisztviselő vidéki jóforgalmu üzletbe benősülne. Válasz VII., Kertész-utca 16. „Jövő 647” jeligére küldendő.

Gyógyszerész, 30 éves, megfelelő hozománnyal nő-sülne vagy rokonszakhajú vállalatba benősülne. Öszinte, komoly leveleket „Agilis” jeligére a hirdetési osztályba.

Szigoruan orth. kóser, kimondott prima zsirlibát (Hechserral) kereskedőknek kisebb-nagyobb kvantumban szállítok. Schäffer Armuth-szálloda, Balatonberény.

Intelligens, vallásos, 40—45 éves, özvegy, gyermektelen, németül beszélő asszony nevelőnőnek azonnal felvétetik. Lakás, teljes ellátás, fizetés megegyezés szerint. Fischer Zsigmond sütőmesternél, VIII., Madách-u. 27.

Házvezetőnő, kitűnő, rituálisan főzni tudó, középkorú, két urhoz felvétetik. Cim a kiadóban.

28 éves, önálló droguista nő-sülne jó családból, szolid, háziásan nevelt adacsony leány levelét kéri hirdetési osztályba „Ideális házasság” jeligére, fénykép, hozomány megjelölendő.

Kerestetik egy leány mint társalgónő nagyobb leányhoz. Megkivántatik, hogy leányomat oktassa, továbbá zongorára stb. tanítsa. Előnyben részesül árva leány vagy olyan, aki magának új otthonot szeretni akar. Ajánlatok „Új Otthon” jelige alatt e lap hirdetési osztálya címére kéretnek.

Férjhez menne két teljesen árva leány, nagyobb ipari és kereskedelmi vállalattal. Benősülni óhajtó 30—34 éves intelligens, vallásos zsidó fiatalembernek intézzenek kimerítő levelet „30—34” jeligére hirdetési osztályhoz.

Balatonbogláron Szabadi Andor kóser étkezdében penzió is kapható.

Kitűnően főző izr. asszony házvezetőnőnek ajánlkozik 1-ére magányos urhoz vagy kis családhoz vidékre, kitűnő bizonyítványokkal. Stern Jakab, Vecsés, Pestm.

Menekült, 23 éves, szép írásu, kereskedelmi iskolai érettségivel, irodai gyakorlattal bíró zsidó fiatalember bármilyen állást elfogad. Vidékre is elmegy. Szükség esetén utcaseprőnek is beáll. Fizetést megjelölő levelet „Jövő” jeligére hirdetési osztályhoz.

33 éves, intelligens, jó megjelenésű fiatal ember meg-nősülne, esetleg benősülne kereskedő-családba, lehetőleg a ruhaszakmából, esetleg vidékre. Cim a hirdetési osztályban.

Férjhezadnám hugomat 200.000 korona hozomány és teljes lakásberendezéssel szolid, jónevű kereskedőhöz, orvoshoz vagy ügyvédhez. Leveleket „Diszkréció kölcsönös” jeligére Mosse hirdetőjébe, Andrassy-ut 2.

Soffőr, motorszerelő, 27 éves, izr., automobilvezetői állást keres „Mobil” jeligére hirdetési osztályhoz.

Rituális intézményhez elsőrendű szakácsnő vagy szakács kerestetik. Ajánlatok „Orthodox” jelige alatt e lap hirdetési osztályához.

Megbízható fiatalember ajánlkozik bármely könnyebb munkára, hol szombaton nem dolgozna. Lipschitz Ferenc, Erzsébetfalva, Vörösmarty-utca 8.

250.000 korona hozománnyal bíró siketnéma izr. leányt keresek siketnéma sógorom részére. Nevezett 30 éves, iskolázott, intelligens, korrekt kereskedő, jó megjelenésű, vallásos, jó családból való és szüleinél lakik. Sajátkezüleg irt megkereséseket az apa vagy anya által láttamozva, „Gondtalan és boldog jövő” jeligére a hirdetési osztályhoz, VII., Kertész-utca 16.

Keresek tanítót, aki IV. elemista leányomat és III. elemista fiamat az összes tantárgyaktól előkészítené, le-vizsgáztatná és fiamat chimisre is oktatná. Iskolaévi díjazás 4000 korona és teljes ellátás. Fényképpel ellátott ajánlatokat Klein Bernát, Tiszaörs kérek.

A soproni izr. hitközség kántori állásra pályázatot hirdet. A pályázótól megkivántatik, hogy zeneileg képzett kellemes hangja, sóchet ubódek és lehetőleg móhel képesítése is legyen. Egyuttal pályázatot hirdet a nagyünnepen kiegészítő kántori állásra is. A fizetés és egyéb megállapodások megegyezés szerint. A képesítést, eddigi működést és családi állapotot feltüntető okmányokkal felszerelt kérvények minél előbb dr. Schönberger Gusztáv hitk. elnök címére küldendők. Sopron, 1920 július hóban. A soproni izr. hitközség előljárósága.

A rákospalotai orth. izr. anyahitközség hitoktatót és jegyzőt keres az áll., községi és magániskolák hitoktatásának és a hitk. összes jegyzői teendőinek ellátására. Fizetés évi 12.000 K. Szigoruan vallásos, hitoktatói képesítéssel bíró nőllen pályázók folyamodjanak aug. 15-ig. Duschinsky főrabbi, iskolaszéki elnök.

A debreceni statusquo izr. hitközség főkántori és kántori állásra pályázatot hirdet. Fizetés és szerződési feltételek megegyezés szerint. Mindkét állás legkésőbb f. é. szeptember 1-én foglalandó el. A kántornak baromfimesztzői képesítéssel is kell bírnia. Megfelelő pályázók hiányában a nagyünnepre egy, esetleg két kiváló előimádkozó (Bál Muszaf) fog felvétetni. Erre szintén lehet pályázni. Kellőleg felszerelt folyamódványok legkésőbb f. é. aug. 15-ig az alulírott elnökséghez küldendők be. Utiköltségre csak a megválasztott tarthat igényt. Az elnökség.

A budai izr. hitközség pályázatot hirdet két középiskolai és egy elemi iskolai hitoktatói állásra. Javadalmuk nagysága a tanítási órák, valamint családtagjaik számával lesz arányban. Tajékozásul megemlítjük, hogy az a középiskoláknál körülbelül évi 15.000, az elemiél 12.000 korona. A tanerők jogait és köteleességeit a hitközség Szolgálati Rendtartása szabályozza. Felszerelt kérvények az iskolaszékhez (Budapest, II., Fő-utca 12.) legkésőbb augusztus hó 5-ig benyújtandók. Budapest, 1920. július hó 12. Wittemberg Ignác s. k., iskolaszéki elnök. Fábian Ferenc s. k., hitk. titkár.

A tótkomlói izr. hitközség pályázatot hirdet egy előimádkozó-metszői állásra, mely mielőbb betöltendő. Pályázhatnak azon szigoruan vallásos előéletű, konzervatív hitközségben működő, jó megjelenésű, 40 éven aluli egyének, kik kellemes hanggal bírnak, gyakorlott előimádkozók, akiknek három elismert orthodox rabbtól van kabalah-juk és a hitközségben előforduló összes teendők végzésére képesek. Javadalmazás: 2400 korona törzsfizetés, 7200 K drágasági pótlék és háborus segély, természetbeni lakás villanyvilágítással, kerthasználattal, a sechita és rituális fürdő jövedelme, valamint a szokásos mellékjövedelmek. — Egyéb-ként a hitközség intenciója alkalmazottjának tisztességes megélhetést biztosítani. — A hitközség szigoru valláserkölcsi alapon áll és metszője a környék valamely konzervatív rab-bijának (ezidőszerint a makóinak) felügyelete alá van helyezve. — Próbaelőadásra csak meghívottakat bocsájtunk, kiknek utiköltségét megtérítjük. — A családi állapotokat is feltüntető pályázatok részletes adatokkal és bizonyítvány-másolatokkal felszerelve alulírott hitközségi elnök címére intézendők. Tótkomlós, 1920. július 11-én. Dr. Vas Nándor, hitk. elnök. Dr. Pintér Miksa, hitk. jegyző.

A hajduböszörményi aut. orth. izr. hitk. előljáróságától. Hitközségünknel az első metszői állás betöltendő. Azon metsző urak, kik kellemes hangu, elsőrendű előimádkozók, három elismert orth. rabbtól kabolosz-szal bírnak, vallásos előéletűek, sochet ubódek, bal koré, bal tekéó, móhel-ok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, szíveskedjenek családi állapotukat is feltüntető kérvényüket alulírott címére mielőbb megküldeni. Fizetés megegyezés szerint. Félsechita és itt szokásos mellékjövedelem. Próba-előimádkozásra csak meghívottak bocsáttatnak és csak a megválasztottnak térítetnek meg utiköltségei. Az állás azonnal elfoglalandó. Hajduböszörmény, 1920 jul. 12. Rubinstein Benő, hitk. elnök.

Fényképezőgépeket

állandóan vesz,
elad, cseréi

Fotóantikoár,

Budapest, Rákóczi-ut 64. (az udvarban).
Telefon: "József" 111-37.

Mindennemű zsákokat ajánl

FREUD HENRIK zsákkereskedő, Budapest, V., Géza-utca 5.